

**Een lespakket voor 4de tot
6de leerjaar basisonderwijs.**

www.europaliaopschool.be

Inhoudstafel

Waarom EUROPALIA op School?

Over EUROPALIA

EUROPALIA, nu ook op school!

Deze handleiding

3

3

3

4

Inhoud en structuur van het lespakket

In 't kort

Overzicht van de modules

De vaste opbouw van een module

Het toonmoment als slot

5

5

6

8

9

Organisatie en aanpak van het lespakket

Algemene organisatie en aanpak

Aanpak van een module

Aanpak van het slot

Aanpak van een bezoek (optioneel)

10

10

11

13

15

Leerdoelen

16

Overzicht materialen

17

Waarom EUROPALIA op School?

Over EUROPALIA

Sinds 1969 brengt EUROPALIA kunst, mensen en culturen dichterbij elkaar. Als een van de belangrijkste **multidisciplinaire** kunstenfestivals in Europa zet EUROPALIA om de twee jaar **één land centraal** in een gelaagd programma dat **erfgoed en traditie** verbindt met **hedendaagse kunst**. In 2025 richt EUROPALIA haar blik op Spanje.

Van 8 oktober 2025 tot 1 februari 2026 dompelt **EUROPALIA ESPAÑA** jong en oud onder in de veelzijdigheid van de Spaanse cultuur. Via een waaier aan disciplines — van beeldende kunst, muziek, dans en performance tot film, literatuur en gastronomie — creëert het festival een platform voor ontmoeting, reflectie en dialoog. Het programma belicht de culturele diversiteit van Spanje en slaat bruggen tussen mensen, generaties, perspectieven, vroeger en nu, ...

EUROPALIA, nu ook op school!

EUROPALIA wil niet alleen kunst tonen in musea of theaters, maar ze ook binnenbrengen op school. Met het educatief pakket *EUROPALIA op School* reikt het festival leerkrachten van het **vierde tot zesde leerjaar** een krachtig instrument aan om kinderen **al op jonge leeftijd in contact te brengen met kunst, cultuur en erfgoed**.

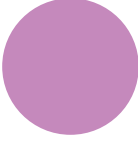
De negen interactieve lessen laten leerlingen van 10 tot 12 jaar op een speelse en toegankelijke manier kennismaken met de Spaanse cultuur en (hedendaagse) kunst. Vanuit die kunstervaring openen zich gesprekken over **breder maatschappelijke thema's** zoals identiteit, ecologie, verbondenheid en diversiteit. Kunst is zo een ingang om met kinderen op hun maat na te denken over **de wereld rondom hen**.

De lessenreeks mondt letterlijk uit in een *EUROPALIA op School*: een toonmoment waar leerlingen hun creaties delen. Zo wordt ook de school een plek van ontmoeting en dialoog, en vormt de schooleigen expo een brug naar thuis én een uitnodiging om misschien samen het grote EUROPALIA-festival te ontdekken.

Met *EUROPALIA op School* benadrukt EUROPALIA haar overtuiging dat onderwijs een essentiële partner is om kinderen te laten opgroeien tot kritische, cultureel bewuste burgers — in een samenleving waar kunst verbindt en meerstemmigheid ruimte krijgt.

Met *EUROPALIA op School* benadrukt EUROPALIA haar overtuiging dat onderwijs een essentiële partner is om kinderen te laten opgroeien tot kritische, cultureel bewuste burgers — in een samenleving waar kunst verbindt en meerstemmigheid ruimte krijgt. *samenleving waar kunst verbindt en meerstemmigheid ruimte krijgt.*

Deze handleiding

Het is fijn dat je deze handleiding leest — dat betekent het startschot voor een leeravontuur waarin kunst en cultuur de sleutel zijn om thema's open te breken die anders soms lastig te bespreken zijn in de klas. EUROPALIA begeleidt je graag bij deze ontdekkingsreis!

Ontdek alle leermiddelen op www.europaliaopschool.be.

De handleiding licht de inhoud, de algemene opzet, de didactische aanpak en de doelen van het lespakket toe. Daarnaast krijg je een overzicht van mogelijke organisatievormen en een handige materiaallijst. De individuele modules hebben geen aparte handleiding nodig: de interactieve presentaties zijn zo opgebouwd dat je ze makkelijk kunt voorbereiden en stap voor stap kunt inzetten in de klas.

Inhoud en structuur van het lespakket

In 't kort

EUROPALIA op School bestaat uit 9 interactieve modules die je flexibel kunt inzetten. Elke module vertrekt vanuit een kunstenaar en een kunstwerk ervan.

De leerlingen worden meegenomen naar de wereld van die kunstenaar via een meeslepend voorleesverhaal, verteld vanuit het perspectief van een (fictief) personage.

Elke module bestaat uit een interactieve digitale presentatie voor op het klasscherm, met geïntegreerde leermiddelen zoals opdrachten, media en werkbladen. Zo heb je als leerkracht alle tools makkelijk bij de hand.

Als slot organiseer je samen met je leerlingen een toonmoment waarop de creativiteit en het geleerde centraal staan. Dit is het moment om werk te delen met andere klassen, ouders en familie. EUROPALIA op School dus!

Overzicht van de modules

Kunstenaar	Discipline	Hoofdthema's	Verhaalpersonage	Link
 Francisco López	Geluidskunst	Welke geluiden willen we bewaren voor de toekomst? over erfgoed, natuurbewustzijn en bewaren	Ana, een nieuwsgierig meisje dat in de jungle van Costa Rica woont	Klik
 Antoni Gaudí	Architectuur	Hoe kunnen we bouwen zonder de natuur te schaden? over hergebruik en duurzaamheid	El Drac, een kleurrijk draakje dat leeft op de trap van Parc Güell in Barcelona	Klik
 Pablo Picasso	Schilderkunst	Hoe kan kunst helpen om onrecht aan te klagen? over oorlog en kunst met een boodschap	Dora, een eigenzinnige kunstenares én het lief van Picasso	Klik
 Francisco Goya	Grafiek, etsen	Wanneer volg je je gevoel, en wanneer je verstand? over het samenspel tussen verstand en gevoel	Nocturna, de sierlijke atelierkat, ontdekt een mysterieuze wereld	Klik

Yinka Esi Graves

Dans (Flamenco)

Hoe mengen tradities en culturen zich in één kunstvorm?

over de grenzen van **tradities** en **culturele invloeden**

Alfonso, een handige schoenmaker uit Sevilla die de beste flamencoschoenen maakt

[Klik](#)

Chefs Carito en Germán

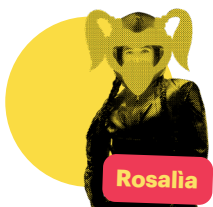
Eetcultuur

Wat gebeurt er als we samen eten en delen?

over de rol van **samen eten** en **delen**

Bravus, een moedig aardappeltje dat niet in de pan wil belanden

[Klik](#)

Rosalía

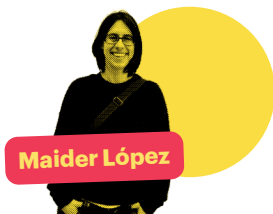
Muziek

Wat betekent het meerdere 'ikken' te zijn?

over **identiteit** en **zelfexpressie** (via mode, muziek ...)

Luna, het creatieve nichtje van Rosalía, gaat logeren

[Klik](#)

Maider López

Kunst in de publieke ruimte

Hoe gebruiken we de ruimte om ons heen — en wie bepaalt dat?

over de relatie tussen **mens** en **natuur** (in de stad)

Nicola, de avontuurlijke kamerplant, gaat op stap

[Klik](#)

Jesús Cisneros

Illustraties

Waarom is het oké om te falen tijdens het maken?

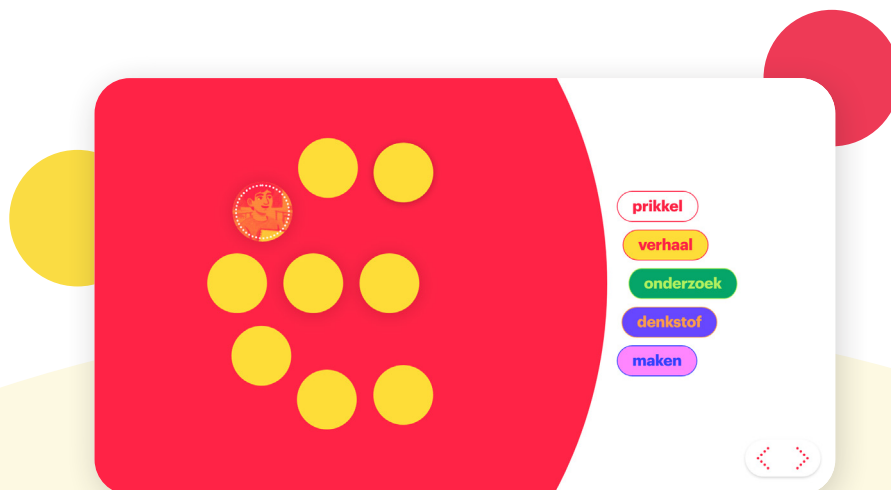
over toeval en **experiment** bij **creativiteit**

Arda, een jonge tekenaar volgt zijn eerste workshop

[Klik](#)

De vaste opbouw van een module

Elke interactieve module volgt **een vaste, herkenbare structuur**. Zo hebben jij en je leerlingen altijd duidelijke houvast. De vijf onderdelen komen telkens in hetzelfde stramien opeenvolgend aan bod. Blader gewoon van het ene onderdeel naar het volgende via de pijltjes (of spring snel naar een deel via dit openingsschermb).

prikkel

De les start met een korte prikkel: een raadsel, een opvallend kijk- of luisterfragment of een leuke doe-opdracht. De leerlingen krijgen nog geen uitleg. Zo worden hun nieuwsgierigheid en verbeelding meteen geprikkeld.

verhaal

Een voorleesverhaal neemt de leerlingen mee in de wereld van de kunstenaar. Vanuit een (fictief) personage wordt de fantasie van de leerlingen aangesproken en worden ze meegenomen in een 'andere wereld'.

onderzoek

Leerlingen gaan kijken, luisteren en ervaren. Zo ontdekken ze het kunstwerk op hun eigen manier, vanuit hun eigen waarneming en beleving.

denkstof

Prikkelende en diepgaande vragen stimuleren de leerlingen om na te denken over maatschappelijke thema's en de rol van kunst. Verschillende actieve werkvormen zetten daarbij aan tot kritisch denken en dialoog.

maken

Leerlingen worden uitgenodigd om zelf creatief aan de slag te gaan met verschillende kunstzinnige werkvormen, binnen de disciplines beeld, drama, dans, muziek of media. De resultaten krijgen een plek tijdens EUROPALIA op School, bij jullie op school!

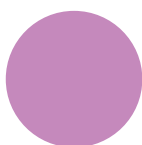

Het toonmoment als slot

De interactieve modules leveren **kunstzinnige producten** op: tekeningen, dansstukjes, kleine toneelstukjes, korte opnames ... en soms zelfs mislukkingen. Al deze creaties kunnen samenkomen tijdens het slot van EUROPALIA op School: een toonmoment dat je helemaal naar eigen wens kunt invullen (zie p. 13).

Dit moment is een mooie gelegenheid om de **resultaten van het EUROPALIA-project zichtbaar** te maken en ervaringen te delen. Zo groeit de **betrokkenheid** van bijvoorbeeld ouders en familie, en ontstaat er ruimte voor gesprek over kunst en cultuur.

Het toonmoment kan ook een opstap zijn naar nog meer culturele ontdekkingen. Door kinderen en hun gezinnen te betrekken, **nodigt het uit om samen EUROPALIA te bezoeken** en zo het culturele avontuur buiten de schoolmuren voort te zetten.

Organisatie en aanpak van het lespakket

Algemene organisatie en aanpak

Plan en organiseer modules naar keuze

Met het beschikbare materiaal kan je veel kanten op. Jij kiest immers zelf:

- **hoeveel** van de negen beschikbare modules je gebruikt
- in welke **volgorde** je ze inzet
- over welke **tijdspanne** je die spreidt
- of je werkt in **één klas, met meerdere klassen** of **klasoverschrijdend**
- hoe, waar, wanneer en voor wie je het **toonmoment** organiseert (zie p. 13)

De leerkracht(en) maken zelf deze keuzes en stellen afhankelijk daarvan een planning op. We geven enkele voorbeelden ter inspiratie, maar andere opties zijn ook mogelijk.

VOORBEELD 1

Met één klas meerdere modules gespreid over 1 à 3 weken

- Ideaal voor een project of themaperiode.
- 'Elke' dag behandel je één module in de voormiddag of namiddag.
- De projectperiode wordt afgesloten met een toonmoment en reflectie.
- Intensieve ervaring waarbij leerlingen helemaal ondergedompeld worden

VOORBEELD 2

Met één klas elke week een module gedurende langere periode

- Perfect voor wie kunst educatief wil integreren doorheen een langere periode.
- Eén module per week of per twee weken, bijvoorbeeld op donderdagmiddag.
- Het slotmoment kan op het einde van het trimester plaatsvinden.
- Geeft ruimte voor verdieping en reflectie tussen de modules door.

VOORBEELD 3

Met een graad en/of parallelklassen modules verdelen op een EUROPALIA-dag

- Alle deelnemende klassen werken op één dag aan een andere module.
- Op het einde van de dag presenteren ze hun werk aan elkaar.
- Werkt verbindend en toont de rijkdom van verschillende invalshoeken.
- Ideaal als culturele projectdag of als alternatief voor een schooluitstap.

VOORBEELD 4

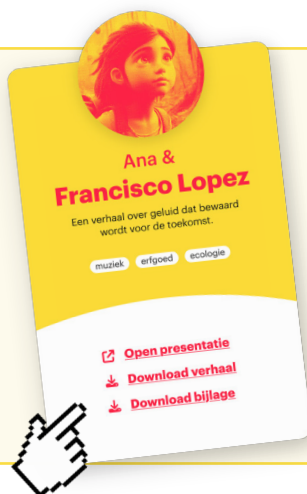
Kinderen van 4de tot 6de leerjaar kiezen individueel een module en komen in workshopgroepjes terecht

- Leerlingen schrijven zich in voor een module/workshop naar keuze.
- Leerkrachten begeleiden per module een klasoverschrijdend groepje.
- Stimuleert eigenaarschap, motivatie en samenwerking over klassen heen.
- Dit kan leiden tot een breed en divers toonmoment, opgezet als mini-festival.

Voorbeelden van de organisatie van het toonmoment vind je op p. 13.

Aanpak van een module

De module voorbereiden

Het lesmateriaal openen

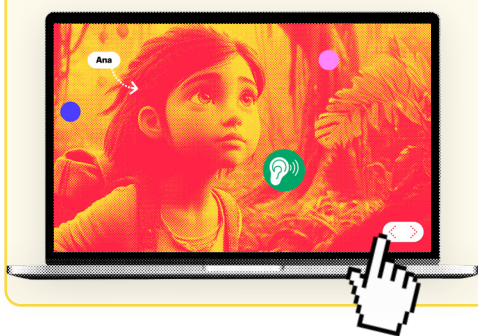
Op www.europaliaopschool.be kies je eerst voor 'Spanje'. Daar kies je de module waarmee je aan de slag gaat.

- Open de presentatie (in een tab)
- Download het verhaal
- Download de print- en werkbladen

Verhaal inlezen

Elke module vertrekt uit een voorleesverhaal. Neem als leerkracht het verhaal op voorhand door zodat je het vlot en levendig kan brengen tijdens de les. Zo leer je bovendien meteen ook de inhoudelijke insteek van deze module kennen.

TIP: een print maken is het handigst!

Presentatie verkennen

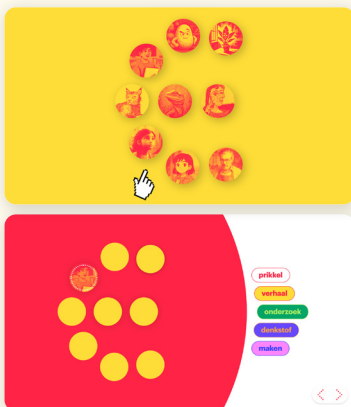
Neem nu ook de presentatie door. Navigeer met de pijltjes onderaan rechts. De presentatie gidt je doorheen alle fases van deze module. De slides zijn zo uitgewerkt dat ze voor zich spreken en geen extra ondersteuning nodig hebben: de organisatievorm is aangeduid, het nodige materiaal wordt vermeld, de media zijn ingesloten ...

Materiaal en prints voorzien

Sommige modules vragen wat geprinte werkbladen. Download en print die op het gepaste formaat en in de juiste hoeveelheid voor je klas. Op pagina 17 vind je ook een overzicht van het benodigde (verbruiks)materiaal per module.

De module begeleiden

Opstarten met kinderen

Projecteer deze zone van de website op het bord. Maak de kinderen nieuwsgierig naar het nieuwe personage dat jullie gaan ontdekken. Verwijs eventueel naar personages die jullie eerder al behandeld hebben. Klik op het icoon (of laat een leerling dat doen) om de presentatie te starten. Stap samen de module binnen!

De flow van de digitale presentatie begeleidt jou en de leerlingen stap voor stap door de les. Start met de prikkel van deze module.

Het verhaal vertellen aan de kinderen

Na de prikkel is het tijd voor het verhaal. De leerkracht leest expressief voor, terwijl de leerlingen mee worden genomen in het verhaal. Elk van de vier verhaaldelen wordt ondersteund door een illustratie. Klik tijdens het voorlezen door de presentatie, zodat de beelden zichtbaar zijn en het verhaal extra tot leven komt.

Sprokkel eerste reacties na het lezen van het verhaal.

De kinderen begeleiden bij de werkvormen

De instructies bij de denk- en werkvormen verschijnen telkens op het scherm. Je ziet ook meteen of de opdracht klassikaal of in groepjes wordt uitgevoerd, en welk materiaal je nodig hebt.

De werk- en organisatievormen zijn erg gevarieerd. Als leerkracht ben je regisseur en moderator: je begeleidt het geheel, maakt bruggetjes waar nodig en zorgt ervoor dat de leerlingen snel tot gesprek en actie overgaan.

Aanpak van het slot

Het **toonmoment** is een afsluiter waarop leerlingen hun creaties en experimenten delen. Je beslist helemaal zelf hoe dat eruitziet. Hieronder helpen we je met een aantal keuzes en inspirerende formats — van klein tot groot.

1. De module voorbereiden

Van klein en eenvoudig tot feestelijk en groot – alles is mogelijk.

- Mini-expo: tekeningen of werkjes op presentatietafels in de klas of gang.
- Klaspresentatie: kinderen tonen hun (favoriete) werk nog eens aan elkaar, eventueel met korte toelichtingen.
- Klasdoorloop: andere klassen komen op bezoek in jullie klas om het werk te bekijken.
- Kunstparcours: wandeling doorheen de school met stops per klas of discipline.
- Schoolbreed festival: grote toonmomenten in verschillende ruimtes, met gidsen of presentatoren.
- Open toonmoment voor ouders: toon alles tijdens een open klasmoment of een kleine expo na schooltijd.

- Festival met programmaboekje: alles duidelijk gepland in tijd en locatie.
- ...

Welke vorm je ook kiest: het toonmoment maakt kunst zichtbaar, stimuleert trots en betrokkenheid, en vormt een mooie afsluiter van jullie traject!

2. Kies de locatie

Denk na over een plek die past bij jullie creaties. Enkele voorbeelden:

- In de klas: intieme setting, ideaal voor een kleine presentatie of expo.
- Op de speelplaats: ideaal voor een dans, flashmob of performance.
- In de gang of inkomhal: doorlopende expo voor passerende bezoekers.
- In een polyvalente ruimte of turnzaal: geschikt voor grotere installaties, theater, optredens of een combinatie van werkvormen.
- Buiten de school: organiseer bijvoorbeeld een kunstroute in het park of op het schooldomein.
- ...

3. Nodig je publiek uit

Wie wil je erbij betrekken? Hoe groter de kring, hoe meer betrokkenheid je creëert.

- Andere klassen: organiseer een onderling toonmoment en inspireer elkaar.
- Ouders en grootouders: een uitnodiging verhoogt hun betrokkenheid bij school én kind.
- Directie of externe partners: zet kunsteducatie extra in de kijker.
- Toevallige bezoekers: denk aan een expo in de gang of inkomhal.
- ...

→ Maak samen met je leerlingen affiches of flyers om het toonmoment aan te kondigen. Achteraan in de handleiding vind je het EUROPALIA-logo. Zo geef je het toonmoment een 'officiële' uitstraling binnen de school.

4. Bepaal ook de rol van je leerlingen

Laat je leerlingen niet alleen makers zijn, maar ook curatoren van hun eigen werk. Betrek hen actief bij de voorbereiding en uitvoering van het toonmoment.

- **Kies samen de presentatievorm** (zie hoger).
- **Verdeel rollen:**
 - Presentatoren leiden het toonmoment in, lichten werk toe of geven kleine rondleidingen.
 - Gidsen vertellen over het creatieve proces of begeleiden het publiek.
 - Opbouwers helpen bij het inrichten van de ruimte of het installeren van de werken.
 - Technici zorgen voor muziek, belichting, opnames ...
 - ...

Door hen deze verantwoordelijkheid te geven, voelen leerlingen zich écht eigenaar van het project. Bovendien oefenen ze vaardigheden als samenwerken, spreken voor publiek en organiseren — met veel trots als resultaat.

Aanpak van een bezoek (optioneel)

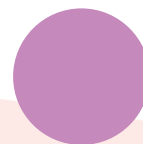
Een klasbezoek aan een EUROPALIA-tentoonstelling is een echte meerwaarde. Beleef kunst van dichtbij, zoals **Goya en het Spaans realisme** in BOZAR en ontdek er het werk van geluidskunstenaar Francisco López. Bekijk het programma op: <https://europalia.eu>

Of ga voor een **voorstelling of performance** in Brussel, Gent of Antwerpen. In onze hoofdstad kan je ook de **openlucht installatie** van Maider López aan de zenne bekijken.

Het toonmoment op school kan kinderen en hun ouders ook **nieuwsgierig maken**, wat kan leiden tot culturele uitstapjes - binnen of buiten EUROPALIA.

Leerdoelen

1. De leerlingen leren kunst en erfgoed begrijpen, bekijken en waarderen

- De leerlingen **maken kennis** met Spaanse kunstwerken, monumenten en tradities en leren het nieuwsgierig beschouwen en interpreteren.
- De leerlingen **begrijpen** dat erfgoed het verhaal van Spanje vertelt, vroeger en nu.
- De leerlingen **leren** wat erfgoed is en filosoferen/dialogeren over wat kunst en erfgoed waardevol maakt.

2. De leerlingen leren zich uiten via kunst en creativiteit

- De leerlingen **doen inspiratie op** uit Spaanse kunst en cultuur en uiten zich door middel van beeldende kunst, muziek, dans of drama.
- De leerlingen **experimenteren** met kunsttechnieken die kenmerkend zijn voor Spanje, zoals mozaïeken, abstracte schilderkunst of ritmische dansen (bijv. Flamenco).
- De leerlingen **werken creatief** samen aan een Spanje-project dat kunst, erfgoed en diversiteit samenbrengt.

3. De leerlingen leren culturele diversiteit begrijpen en waarderen

- De leerlingen **zien in** dat Spanje een mix is van verschillende culturele invloeden.
- De leerlingen **ontdekken** hoe migratie en culturele uitwisseling nieuwe tradities en kunstvormen creëren en zo een samenleving verrijkt.
- De leerlingen **leren verder kijken** en vanuit verschillende brillen (verder dan stereotypen, verder dan vanuit eigen standpunt).

4. De leerlingen leren respect, burgerschap en dialoog ontwikkelen

- De leerlingen **ontwikkelen respect** voor andere culturen en begrijpen hoe dit bijdraagt aan een vreedzame en verbindende samenleving.
- De leerlingen **reflecteren** op hun eigen culturele identiteit en vergelijken deze met andere tradities.
- De leerlingen **filosoferen** over wat het betekent om een burger te zijn in een diverse samenleving, en gaan hierover in dialoog met anderen

Overzicht materialen

Kunstenaar	Benodigd materiaal	Om af te drukken
 Francisco López	- laptop, projector of smartboard - kladblad - schrijfgerief - optioneel: tablets (bij maken: geluidsopname)	- verhaal Anna en Francisco - werkbladen geluidenbingo (bij onderzoek)
 Antoni Gaudí	- laptop, projector of smartboard - tablet (optioneel bij onderzoek) - optioneel: klei, afval - en natuurmateriaal (bij maken)	- verhaal El Drac en Antoni - werkbladen woordmozaïek (bij denkstof) - optioneel: werkblad ontwerp een gebouw (bij maken)
 Pablo Picasso	- laptop, projector of smartboard - kladblad - schrijfgerief	- verhaal Dora en Pablo - groot papier (bij maken) - tekengerief: bv. houtskool, stift of verf (bij maken)
 Francisco Goya	- laptop, projector of smartboard - kladblad - schrijfgerief	- verhaal Nocturna en Francisco (1x) - werkbladen De slaap van de rede (bij onderzoek) - werkbladen verstand of gevoel (bij denkstof)
 Yinka Esi Graves	- laptop, projector of smartboard - kladblad - schrijfgerief - laptop of speaker voor muziek (bij onderzoek) - krijt (bij maken)	verhaal Alfonso & Yinka

Chefs Carito en Germán

- laptop, projector of smartboard
- kladblad
- schrijfgerief
- schaaltes (bij onderzoek)
- optioneel: hapjes of papier en karton (bij maken)
- verhaal Bravus & chefs Carito en Germán
- tapas checklists (bij onderzoek)
- papieren tapas (bij denkstof)
- tapas placemat (bij maken)

Rosalía

- laptop, projector of smartboard
- kladblad
- schrijfgerief
- grote papieren (bij maken)
- stiften of krijt (bij maken)
- verhaal Luna en Rosalia
- werkbladen geluids- en modebingo (bij onderzoek)
- werkbladen vriendenboekje (bij denkstof)

Maider López

- laptop, projector of smartboard
- kladblad
- schrijfgerief
- verhaal Nicola en Maider
- werkbladen onderzoek je schoolomgeving (bij onderzoek)

Jesús Cisneros

- laptop, projector of smartboard
- kladblad
- schrijfgerief
- groot papier (bij maken)
- verf, potlood, stift, aquarelverf, krijt, balpen (bij maken)
- verhaal Arda en Jesús
- werkbladen vlek (bij denkstof)

